

POLITIKERSPØRGSMÅL

Spørgsmål nr.: 130-23
Dato: 28. december 2023
Stillet af: Magnus Von Dreier
Besvarelse udsendt den: 31. januar 2024

Plantebaseret kost

Spørgsmål:

Berlingske skriver d. 28/12 (<https://www.berlingske.dk/samfund/vegetarer-ra-ser-truer-sygehus-med-retssag-om-plantemad>) en historie om, at Dansk Vegetarisk Forening anlægger sag mod Region Nordjylland som følge af, at man på Aalborg Universitetshospital har besluttet sig for at spare muligheden for at tilvælge, man udelukkende vil have plantebaseret kost (<https://www.dr.dk/nyheder/indland/sygehus-skal-spare-dropper-mad-til-veganere>).

Eddi Hvid som er chef for Måltider og Ernæring på Aalborg Universitetshospital udtaler blandt andet; "Vi kan ikke give patienterne den tilstrækkelige ernæring med vegetabiliske proteiner alene. Der er nogle essentielle aminosyrer, som simpelthen ikke er til stede i den rent veganske kost".

I den forbindelse ønskes følgende spørgsmål besvaret:

1. Hvad estimeres besparelsen til at være, hvis man afskaffer muligheden for udelukkende at få plantebaseret kost i Region Hovedstaden?
2. Er Region Hovedstaden rent sundhedsfagligt af samme opfattelse som Eddi Hvid ift., at det ikke er muligt at give patienter tilstrækkelig ernæring med vegetabiliske proteiner alene, og hvad gør man i dag for at løse dette problem?
3. Artiklen fra Berlingske nævner, at Dansk Vegetarisk Forening tidligere har anlagt sag an mod Region Hovedstaden, da en kvinde på Hvidovre Hospital ikke kunne få vegansk mad. Hvordan endte den sag?

Svar:

Det kan indledende oplyses, at Region Hovedstadens hospitaler arbejder med generelt at mindske klimaaftrykket fra de indkøbte råvarer til både patient- og personalekantiner, samt at mindske madspild og øge andelen af økologiske fødevarer.

Ad. 1: Hvad estimeres besparelsen til at være, hvis man afskaffer muligheden for udelukkende at få plantebaseret kost i Region Hovedstaden?

Der er indhentet besvarelse fra Rigshospitalet, som er brugt som baggrund for en beregning af et estimat for hele regionen.

Svar:

Rigshospitalet har opgjort, at de i 2023 har produceret 2.720 portioner vegansk kost, fordelt på de tre hovedmåltider. Mellemmåltider mv. er ikke medtaget i beregningen.

Prisen for en portion vegansk kost er i gennemsnit ca. 51 kr., mens prisen for en portion vegetarkost er ca. 24 kr. og 20 kr. for en portion konventionel kost. Samlet set estimeres de 2.720 veganske portioner at have kostet ca. 139.000 kr. at producere. Disse ville som vegetarkost have kostet ca. 64.000 kr. at producere, og ca. 54.000 kr. som konventionel kost.

Besparelsen ved ikke at tilbyde patienterne vegansk kost vil på årsbasis således udgøre ca. 75.000 kr., hvis portionerne erstattet med vegetarkost, og 85.000 kr., hvis de erstattes af konventionel kost.

Rigshospitalet bemærker, at der er tale om et groft skøn udarbejdet på kort tid med en vis usikkerhed til følge.

Hvis det antages at patienter og pris for Rigshospitalet er repræsentativt for alle patienter i Region Hovedstaden, kan det samlede besparelspotentiale estimeres.

Rigshospitalets andel af indlagte patienter udgjorde i 2023 ca. 18 % i forhold til hele Region Hovedstaden. Både somatiske og psykiatriske patienter er medregnet.

På den baggrund kan det estimeres, at den potentielle besparelse for alle region Hovedstadens hospitaler vil være et sted mellem 420.000 kr. og 480.000 kr. alt efter om kosten omlægges til vegetarisk eller konventionel.

Der er som tidligere nævnt tale om et groft skøn udarbejdet på kort tid med en vis usikkerhed til følge.

Ad. 2: Er Region Hovedstaden rent sundhedsfagligt af samme opfattelse som Eddi Hvid ift., at det ikke er muligt at give patienter tilstrækkelig ernæring med vegetabiliske proteiner alene, og hvad gør man i dag for at løse dette problem?

Administrationen har indhentet besvarelser fra regionens Ernæringskomité, herunder fra køkkenchefer og ledende diætister samt fra hospitalsdirektionerne.

Regionens Ernæringskomitéen udarbejder anbefalinger for kost- og ernæringsindsatsen på regionsniveau, herunder udfærdiger kliniske vejledninger for ernæringsindsatsen til udsatte patienter.

Hospitalernes lokale ernæringskomiteer, rådgiver direktionen om ernæring, herunder, hvilket madkoncept, der skal stilles til rådighed for patienterne.

Der er bred sundhedsfaglig enighed om, at en vegansk kost på nuværende tidspunkt ikke kan anbefales til indlagte syge patienter; i særlig grad ikke til ældre skrøbelige patienter, som ofte er småtspisende.

Kroppens optagelse af planteproteiner er generelt nedsat i forhold til protein fra animalske produkter. Dette betyder i praksis, at der skal indtages 20-30% større mængde kost ved udelukkende plantebaseret kost for at opnå samme proteinoptag i kroppen, som ved animalske produkter. Syge indlagte har et øget behov for både energi og protein for at understøtte kroppens heling og har samtidig ofte nedsat appetit, hvilket stiller store krav til et koncentreret indhold af protein og energi i kosten. Da ernæring sidestilles med anden hospitalsbehandling, kan det med den nuværende viden på området, ikke anbefales at tilbyde en ren plantebaseret kost til syge patienter.

Der må derfor skelnes mellem generelle kostråd om at begrænse kødindtag relateret til livstilssygdomme og klimaaftryk hhv. specifikke ernæringsbehov hos ældre, syge og skrøbelige borgere, som udgør hovedparten af de indlagte på regionens hospitaler.

Teoretisk er det muligt at sammensætte en menu, hvor forskellige planteproteiner kombineres, for således samlet at opnå et tilstrækkeligt niveau af essentielle aminosyrer til opbygning af muskelvæv i kroppen, men det kræver større portionsstørrelser, hvilket patienter med nedsat appetit, og deraf følgende risiko for underernæring, normalt ikke er i stand til at indtage. Nyeste publicerede forskning på området peger endvidere på, at en ren plantebaseret kost ikke er tilstrækkelig selv hos ældre raske borgere, idet en del af de essentielle aminosyrer ikke optages i kroppen.

Planteproteiner har således, med få undtagelser, et nedsat indhold af de essentielle aminosyrer, som kroppen ikke selv kan producere, sammenlignet med animalske proteiner. Det er aktuelt ikke muligt at producere eksempelvis

veganske proteintilskudsdrikke, som kan modsvare indhold i tilsvarende produkter baseret på animalsk protein.

Der findes på nuværende tidspunkt tilbud om vegansk kost på hospitalerne, som dog primært er tiltænkt raske indlagte, fx barslende. Tilbuddet kan vælges også af andre, men anbefales ikke til indlagte syge. Her forsøges i stedet at motivere og vejlede patienterne til at vælge vegetarisk eller normal kost.

Ad. 3: Artiklen fra Berlingske nævner, at Dansk Vegetarisk Forening tidligere har anlagt sag an mod Region Hovedstaden, da en kvinde på Hvidovre Hospital ikke kunne få vegansk mad. Hvordan endte den sag?

Dansk Vegetarisk Forening har på vegne af en borger stævnet Region Hovedstaden den 7. juni 2022. Retssagens tema er, hvorvidt den pågældende borger i forbindelse med et fødselsforløb og en indlæggelse relateret til graviditeten i tilstrækkeligt omfang blev tilbudt vegansk mad.

Sagen behandles ved Hillerød ret. Hovedforhandlingen er berammet til at finde sted torsdag den 25. april 2024. Retten skal herefter afsige dom snarest muligt. Retten meddeler parterne datoen for domsafsigelsen ved afslutningen af hovedforhandlingen. Efter domsafsigelsen har hver af parterne 4 ugers ankefrist.

Region Hovedstaden/Amager og Hvidovre Hospital repræsenteres i sagen af advokatpartnerselskabet Bech-Bruun.

Bech-Bruun har i regionens processkrifter redegjort for, at praksis ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol ikke kan tages til indtægt for, at den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 9 (tros- og samvittighedsfrihed) og 14 (diskriminationsforbud) indeholder en forpligtelse for hospitaler til at stille et vegansk kosttilbud til rådighed for indlagte.

Regionen har lagt vægt på, at det efter menneskerettighedsdomstolens praksis står klart, at plejehjem ikke har pligt til at stille vegansk kost til råd for deres beboere. Efter domstolens praksis har fængsler faktisk pligt til at sikre, at indsatte kan spise i overensstemmelse med deres religiøst begrundede kostvalg. Men Regionen mener, at denne forpligtelse er uvedkommende for retssagen, både fordi patienter på et hospital ikke er frihedsberøvede, og fordi den konkrete patients kostvalg ikke er religiøst begrundet.

Herudover har Bech Bruun redegjort for, at Amager og Hvidovre Hospitals kostordning giver alle indlagte mulighed for at få både veganske hoved- og mellemmåltider, hvorfor der heller ikke ville være tale om en krænkelse af menneskerettighedskonventionens regler, selv hvis Hillerød Ret måtte nå frem til, at menneskerettighedskonventionen indeholder en forpligtelse for regionen til at stille vegansk kost til rådighed for veganske indlagte på regionens hospitaler.